

علوم و فنون ادبی

۱- کدام عبارت از لحاظ تاریخ ادبیات نادرست است؟

- (۱) در آغاز قرن سوم، دولت نیمه مستقل طاهری و پس از آن، دولت مستقل صفاری بر سر کار آمد.
- (۲) آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید و در این باب، قطعه‌های کوتاهی سروده شد.
- (۳) زبان دری، در دوره اشکانیان رایج بود و تا اوایل دوره ساسانی نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است.
- (۴) کتاب «شاهنامه ابومنصوری» حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان، نوشته شد.

۲- کدام مورد به ترتیب، بیانگر «ویژگی نثر دوره سامانی» و «اثری در دوره غزنوی و سلجوقی» است؟

- (۱) اطناب - التفهیم
- (۲) افزایش کاربرد لغات عربی - کشف المحجوب
- (۳) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا - تاریخ بلعمی
- (۴) بهره‌گیری کمتر از لغات عربی - تاریخ بیهقی

۳- در چند مورد از ابیات زیر، ویژگی‌های «فکری» سبک عراقی مشهود است؟

الف) زهد پیدا کفر پنهان بود چندین روزگار	پرده از سر برگرفتیم آن همه تزویر را
ب) حریم عشق را درگه بسی بالاتر از عقل است	کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد
پ) ای صنم ماهروی خیز به باغ اندر آی	زان که شد از رنگ و بوی باغ به سان صنم
ت) چه کند کز پی دوران نرود چون پرگار	هر که در دایره گردش ایام افتاد
ث) سحر کز باغ پیروزی نسیم آرزو خیزد	چه پرچم‌های گلگون کاندلر آن شادی برقصانیم
- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) پنج

۴- در میان عبارات زیر، چند مورد از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، نادرست است؟

- الف) مثنوی جمشید و خورشید سلمان ساوجی به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.
 - ب) مراد از نثر ساده در سبک هندی، نثر مُرسل در آثاری مانند تاریخ بلعمی نیست.
 - پ) بهزاد در دوره شاه اسماعیل و رضا عباسی در دوره شاه عباس از مفاخر هنر هستند.
 - ت) سبک شعر باباغانی شیرازی حدّ واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.
 - ث) از بین رفتن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر، یکی از ویژگی‌های زبانی نثر دوره عراقی است.
 - ج) جامی در کتاب نفحات الانس، شیوه تذکرة الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد.
- (۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) پنج

۵- نوع نثر آثار در کدام گزینه «همگی» درست است؟

- (۱) (دیباچه عیار دانش: مصنوع) (حبیب السیر: بینابین) (عبّاس‌نامه: ساده)
- (۲) (داراشکوه: ساده) (شرفنامه بدلیسی: مصنوع) (مجالس المؤمنین: ساده)
- (۳) (محبوب القلوب: مصنوع) (جامع عباسی: ساده) (احسن التواریخ: بینابین)
- (۴) (عالم آرای عباسی: ساده) (تذکره شاه طهماسب: ساده) (رشحات عین الحیات: مصنوع)

۶- در همه گزینه‌ها واژه یا عبارتی وجود دارد که یادآور «منشآت» قائم مقام فراهانی است؛ به جز:

(۱) شریف یافت صدر وزارت به فال سعد	از سایه مبارک مخدوم نامدار
(۲) ای قاصد یار ای برید دلبهر	ای پیکنگار ای رسول جانان
(۳) خیز تا بر کلک آن نقّاش جان افشان کنیم	کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت
(۴) ز سنگ تفرقه خواهی که منحنی نشوی	مشو بسان ترازو تو در پی کم و بیش

۷- نویسنده و سراینده آثار، در کدام گروه «همگی» درست است؟

- (۱) (ضیافت: سید مهدی شجاعی) - (روزگار سپری شده مردم سالخورده: محمود دولت آبادی) - (تنفس صبح: قیصر امین‌پور)
- (۲) (خداوندنامه: صبای کاشانی) - (تاریخ بیداری ایرانیان: محمدتقی بهار) - (شمس و طغرا: محمدباقر میرزا خسروی)
- (۳) (شوهر آهو خانم: علی محمد افغانی) - (مهاجر کوچک: محمدرضا سرشار) - (دلایزتر از سبز: سلمان هراتی)
- (۴) (تنگسیر: صادق چوبک) - (شهری چون بهشت: سیمین دانشور) - (زمستان ۶۲: مهدی اخوان ثالث)

۸- قلمرو سبکی مقابل کدام ویژگی‌ها با توجه به شماره، «همگی» نادرست است؟

۱- گرایش به خیال‌بندی (ادبی شعر انقلاب اسلامی)

۲- پسندیده بودن ابهام و معنی‌گریزی (فکری شعر معاصر)

۳- پرکاربرد بودن قالب نیمایی و سپید علاوه بر قالب‌های سنتی (ادبی شعر معاصر)

۴- کم توجهی به مدح و ذم و هجو (فکری شعر انقلاب اسلامی)

۵- روی آوردن به مفاهیم انتزاعی (فکری شعر معاصر)

۶- گرایش بیش‌تر به سبک‌های جدید مانند جریان سیال ذهن (ادبی نثر انقلاب اسلامی)

۷- حضور آشکار و مؤثر مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا (فکری نثر معاصر)

۴ - ۳ - ۱ (۴)

۵ - ۴ - ۲ (۳)

۷ - ۴ - ۱ (۲)

۶ - ۵ - ۲ (۱)

۹- آرایه «تشبیه» در کدام بیت بیش‌تر است؟

پیکان غمزه تو که چون تیر آرش است

۱) گر بگذرد ز جوشن جانم عجب مدار

دل که در گردنش از زلف تو مشکین رسن است (رسن: طناب)

۲) همچو سایه پی خورشید رخت چون نرود

چشمه چشمم پر از گوهر شود دریا صفت

۳) هر سحر بی شام زلفین تو ای حوراصفت

روا داری که من بلبل چو بوتیمار بنشینم (بوتیمار: نوعی پرنده)

۴) تو همچون گل ز خندیدن لب‌ت با هم نمی‌آید

۱۰- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

گفتار شیرین بی‌سخن در حالت آرد سنگ را»

«فرهاد شورانگیز اگر در پای سنگی جان بداد

۴) متناقض‌نما - تشبیه - اغراق

۳) تشخیص - جناس - ایهام

۱) استعاره - تشبیه - تناقض ۲) ایهام - استعاره - متناقض‌نما

۱۱- در ابیات زیر به ترتیب کدام آرایه‌ها یافت می‌شود؟

با وجود لب شیرین به شکر باز نماند

الف) نام شکر نبرم پیش عقیق تو که خسرو

دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

ب) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را

هوای زهر به شوق شکر توان کردن

ج) میان بحر به یاد گهر توان رفتن

مردم چشم من از لعل و گهر قارون است

د) تا خیال لب و دندان تو در چشم من است

۲) تشبیه - ایهام - مراعات نظیر - حسن تعلیل

۱) استعاره مصرّحه - اسلوب معادله - موازنه - تشبیه

۴) ایهام - حسن تعلیل - تضاد - تلمیح

۳) تلمیح - پارادوکس - جناس - لفظ و نشر

۱۲- همه ابیات «ایهام تناسب» دارند؛ به جز:

کاین زر قلب به هر کس که دهی باز دهد

۱) دهن خویش به دشنام می‌الا زنه‌ار

چو مست دایم از آن گرد شور و شر می‌گشت

۲) سرش مدام ز شور و شراب عشق خراب

چشم خونین شفق بیند و ابر مه آزار

۳) چشم نرگس نگران است ولی داغ شقایق

یوسف خبر خویش به یعقوب نوشته است

۴) رفته است عزیز من و مکتوب نوشته است

۱۳- در همه ابیات زیر، هر دو آرایه «تشبیه و استعاره» وجود دارد، به جز:

هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست

۱) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست

ز سیل اشک چو کهسار دامن‌ی است مرا

۲) هزار ناله ز نهر و ز رود می‌شنوم

واله خار و گل این باغ و بستانیم ما

۳) پشت چون آینه بر دیوار حیرت داده‌ایم

کس نداند حالت من ناله من او کند

۴) چنگ را در عشق او از بهر آن آموختم

۱۴- آرایه‌های مقابل همه ابیات کاملاً درست است؛ به جز:

خوابم از رنگینی افسانه در خون می‌رود

۱) می‌شود اسباب راحت مایه آزار من

(متناقض‌نما - حس آمیزی)

بر من ترخمی کن، بنگر که بی تو چونم؟

۲) ای نرگست به شوخی صد بار خورده خونم

(استعاره مصرّحه - استعاره مکنّیه)

خلیل بیخ ارادت برید و من نبریدم

۳) حریف عهد مودت شکست و من نشکستم

(تلمیح - موازنه)

۴) رشته پیوند یاران را بریدن سهل نیست چهره برگ خزان زرد از جدایی می‌شود

(اسلوب معادله - حسن تعلیل)

۱۵- آرایه‌های «ایهام، تلمیح، لفّ و نشر، تناقض، ایهام تناسب» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شود؟

- (الف) گرد شمع رخت ای یار من سوخته جان
(ب) شب و روز من آن داند که دیده است
(ج) وفات به بود آن را که در وفای تو نبود
(د) بیت معمور شد آن خانه که ویران تو شد
(هـ) چون برق و باد دولت دنیا سبک رو است
- (۱) ج - د - هـ - ب - الف (۲) الف - د - هـ - ب - ج
(۳) الف - هـ - ب - د - ج (۴) ج - هـ - ب - د - الف

۱۶- آرایه‌های نوشته شده زیر ابیات کدام گزینه نادرست آمده است؟

- (الف) جهان به روی تو تازه است و جان به بوی تو زنده جهان جان تویی امروز از آن که جان جهانی
(جناس - ایهام)

- (ب) دگر چون با دلم لعلش نهان در گفت‌وگو آمد صدای ناله زار دل ریشم به هر جا شد
(تشبیه - استعاره)

- (ج) خوشا قمری که آزاد است از رشک گرفتاری هزاران بنده دارد سرو آزادی که من دارم
(تضاد - ایهام تناسب)

- (د) ز غمش دو دیده خون گشت و ندید رنگ او چشم نچشیده طعم شکر ز دهان تنگ او من
(حسن آمیزی - اغراق)

- (۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) ب - د (۴) ج - د

۱۷- کدام بیت براساس قاعده «۱» و تبصره «۱» قافیه سروده شده است؟

- (۱) خوش بود یاری و یاری بر کنار سبزه‌زاری مهربانان، روی بر هم، وز حسودان بر کناری
(۲) ای شده از صنع قدرت تو هویدا گوهر و گل، گه ز خار و گاه ز خارا
(۳) مشتاق توام با همه جوری و جفایی محبوب منی با همه جرمی و خطایی
(۴) یارب این نوگل خندان که سپردی به منش می‌سپارم به تو از چشم حسود چمنش

۱۸- از میان ابیات زیر به ترتیب کدام بیت «ذوقافیتین» و قافیه کدام بیت نادرست است؟

- (الف) چون به دستان زدن گشادی دست عشق هشیار و عقل گشتی مست
(ب) شراب لعل می‌سازد عرق را روی گلگونش قحذ لبریز برمی‌گردد از لب‌های می‌گونش
(ج) دانه‌ی چندی نهاده بر زمین و آن صیاد آن جا نشسته در کمین
(د) از رخس خواهند جای بوسه ناهمیدگان در حرم محراب می‌جویند این نادیدگان

- (۱) الف - ب (۲) ج - ب (۳) الف - د (۴) ج - د

۱۹- به ترتیب وزن کدام مصراع‌ها دوری است و کدام مصراع‌ها در بحر «رجز» سروده شده است؟

- (الف) هر لب که بی آهی بود کم از لب چاهی بود (ب) هر جا که فتنه‌ای است در ابروت جا گرفت
(ج) دارم دلی که هرگز نشکسته خاطری را (د) عیب‌کنندم که چند در پی خوبان روی
(هـ) جانا کجا داری خبر از اشک بی آرام ما

- (۱) «الف - هـ»، «ب - ج» (۲) «ب - ج»، «الف - د» (۳) «ج - د»، «الف - هـ» (۴) «ب - د»، «ج - هـ»

۲۰- وزن کدام مصراع در برابر آن «غلط» آمده است؟

- (۱) عارض گلگون بنما دم ز گلستان چه زنی (مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن)
(۲) یک روز به شیدایی در زلف تو آویزم (مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
(۳) شب قدری چنین عزیز شریف (فعلاتن مفاعیلن فعلن)

(۴) از قصه خویش اندکی گفتم (مفعول مفاعله فعلی)

۲۱- در کدام بیت وزن «همسان» و «ناهمسان» هر دو یافت می‌شود؟

- (۱) گریه ما دشمنان خویش را در خون نشاند
(۲) بر بستر هجرانت شاید که نپرسند
(۳) خارا حریف سعی ضعیفان نمی‌شود
(۴) درکوی مکافات، محال است که آخر
- عاقبت کاری بکرد این دیده خون ریز ما
کس سوخته خرمن را گوید به چه غمگینی
صدکوپه است در بن دندان خلال را
یوسف به سر راه زلیخا ننشیند

۲۲- نام بحر کدام مصراع در مقابل آن، نادرست است؟

- (۱) ای بی‌تو از خون بسته گل مژگان من بر خارها (رجز مثنی سالم)
(۲) دمی ناله از داغ هجرت کشم (مقارب مثنی محذوف)
(۳) آن کمان ابرو کند چون میل جانم (رمل مسدس محذوف)
(۴) به نادانی مکن خود را گرفتار (هزج مسدس محذوف)

۲۳- اختیار وزنی «بلند بودن هجای پایان مصراع» چند بار در ابیات زیر به کار رفته است؟

- (الف) گر پیر مغان مرشد من شد چه تفاوت
(ب) اول چراغ بودی، آهسته شمع گشتی
(ج) مایه پرهیزگار قوت صبر است و عقل
(د) جز دعای آنکه گردد در دل افزون درد تو
- در هیچ سری نیست که سیری ز خدا نیست
آسان فراگرفتم، در خرمن اوفتادی
عقل گرفتار عشق صبر زبون هواست
گر تمنّایی کند اهلی نگرده مستجاب
- (۱) هفت
(۲) ده
(۳) نه
(۴) هشت

۲۴- بیت زیر فاقد کدام «اختیار شاعری» است؟

- «بال لب او چه خوش بود گفت و شنید ماجرا»
(۱) حذف همزه
(۲) تغییر مصوت کوتاه به بلند
(۳) ابدال
(۴) قلب
- خاصه که در گشاید و گوید خواجه اندر آ

۲۵- اختیار زبانی کدام گزینه نادرست بیان شده است؟

- (۱) چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست
(۲) تاتار هجر کرد سیاهی و عنبری
(۳) چو جامه‌ها به وقت مصیبت سیه کنم
(۴) چشم مست تو که بر هر طرفی می‌افتد
- سخن شناس نه ای جان من خطا اینجاست
(تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند)
زان مشک های آهوی تاتارم آرزوست
(تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه)
من موی از مصیبت پیبری کنم سیاه
(حذف همزه)
بر من افتاد ز مستی و مرا کرد خراب
(تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند)

۲۶- کدام بیت «فاقد» مفهوم بیت زیر است؟

- «چون نخواهی کت ز دیگر کس جگر خسته شود»
(۱) مکن تا توانی دل خلیق ریش
(۲) آنکه کردار بد روا بیند
(۳) انگشت مکن رنجه به در کوفتن کس
(۴) جفاهای تو نزد من مکافاتش بجا باشد
- دیگران را خیره خیره دل چرا باید خلید
وگر می‌کنی می‌کنی بیخ خویش
خود ز کردار خود جزا بیند
تا کس نکند رنجه به در کوفتن مش
ولیکن آن کند هرکس که از اصلش سزا باشد

۲۷- مفهوم کدام ابیات یکسان است؟

- (الف) دیگرم بند رهایی از کمند عشق نیست
(ب) قیمت خویش به افتادگی افزون سازند
(ج) ز فیض عشق او خورشید شد هر ذره خاک من
(د) فلک در خاک می‌غلطید از شرم سرافرازی
- کار صید خسته با صیدافکنی افتاده است
خاکساری بود آب گهر درویشان
کند بکرنج خود با هرچه می‌گردد قرین آتش
اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را
- (۱) الف - ب
(۲) ج - د
(۳) ب - د
(۴) ج - ب

۲۸- همه ابیات با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؛ به جز:

- «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
(۱) از آن زمان که بر این آستان نهادم روی
(۲) مس طلا می‌شود از نور عبادت صائب
(۳) به پر عشق بپر در هوا و بر گردون
(۴) چو ذره گرچه حقیرم ببین به دولت عشق
- تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی»
فراز مسند خورشید تکیه‌گاه من است
روی شب خیز چو خورشید از آن رو زرد است
چو آفتاب منزّه ز جمله مرکب‌ها
که در هوای رخت چون به مهر پیوستم

۲۹- مفهوم «بی‌توجهی معشوق، توکل، طلب جلوه‌گری، وفاداری» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

- الف) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز
ب) تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است
ج) پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی
د) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار
(۱) ج - د - الف - ب (۲) ج - د - ب - الف
(۳) ب - الف - د - ج (۴) د - ج - الف - ب
- وز لعل شکر بار می و نقل فرو ریز
همواره مرا کوی خرابات مقام است
گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند
که رحم اگر نکند مدّعی خدا بکند

۳۰- مفهوم کدام بیت در برابر آن نادرست است؟

- (۱) به سرو گفت کسی میوه‌ای نمی‌آری
جواب داد که آزادگان تهی دست‌اند
(آزادگی و عدم تعلق)
(۲) بگشود گره ز زلف زرتار
محبوبه نیلگه چون عماری
(طلوع خورشید)
(۳) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند
از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم
(وفاداری عاشق)
(۴) هرچه داری اگر به عشق دهی
کافرم گر جوی زیبان بینی
(پاکبازی در عشق)